

Innst. 249 S

(2009–2010)

Innstilling til Stortinget fra justiskomiteen

Dokument 8:75 S (2009–2010)

Innstilling fra justiskomiteen om representantfor- slag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen og Siv Jensen om ikke å tillate bruk av burka, niqab eller andre heldekkende plagg i det offentlige rom

Til Stortinget

Sammendrag

Stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen og Siv Jensen fremmet 3. mars 2010 følgende forslag:

«I

Stortinget ber regjeringen legge frem nødvendige lovforslag for å nekte å yte offentlige tjenester til personer som opptrer i heldekkende plagg.

II

Stortinget ber regjeringen legge frem nødvendige lovforslag for å forby bruk av heldekkende plagg på offentlig sted.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jan Bøhler, Sigvald Oppebøen Hansen, Stine Renate Håheim, Thor Lillehovde og Tove-Lise Torve, fra Fremskrittspartiet, Hans Frøde Kielland Asmyhr, Morten Ørsal Johansen, Åse Michaelsen og lederen Per Sandberg, fra Høyre, André Oktay Dahl og Anders B. Werp, fra Sosialistisk

Venstreparti, Akhtar Chaudhry, og fra Senterpartiet, Ragnhild Aarflot Kalland, viser til representantforslaget i Dokument 8:75 S (2009–2010).

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, framhever Grunnloven § 2 om religionsfrihet som en viktig demokratisk og samfunnsmessig verdi. Likeledes er den europeiske menneskerettskonvensjon artikkel 9 av stor betydning for å legge til rette for toleranse, dialog og gjensidig respekt på tvers av religioner.

Flertallet legger derfor til grunn som hovedregel at det ikke er politikernes oppgave å definere hvordan en religion skal praktiseres, så lenge utøvelsen ikke strider mot norsk lov eller setter grunnleggende demokratiske prinsipper til side.

Flertallet konstaterer at det er begrenset rettspraksis innen nasjonalt og internasjonalt regelverk når det gjelder inngrep i religionsfriheten, men peker på at Justisdepartementet i sin uttalelse av 21. april 2010 (vedlagt) går langt i retning av at forslaget vil være et brudd på Den europeiske menneskerettskonvensjons artikkel 9.

Flertallet viser til at et lovverk som regulerer den enkeltes antrekk, vil innebære noe nytt i norsk lovgivning. Flertallet mener derfor forslaget også må vurderes med hensyn til omfanget av det problemet man søker å løse. Flertallet merker seg at Justisdepartementet i sin uttalelse skriver at bruk av heldekkende plagg som burka og niqab synes å berøre et begrenset antall kvinner i Norge i dag.

Flertallet deler justisministerens syn om at heldekkende religiøse plagg som burka og niqab gir uttrykk for et menneske- og kvinnesyn som vi ønsker å motarbeide.

Flertallet viser videre til at forslaget om ikke å tillate bruk av burka, niqab eller andre heldekkende plagg i det offentlige rom har flere begrunnelser fra forslagsstillernes side. Blant annet vises det til sikkerheten i det offentlige rom, til behov for identifikasjon og til muligheten for at kvinnene er utsatt for tvang til å bruke heldekkende klær. Flertallet viser til at eksisterende lovverk har de nødvendige virkemidler for kontroll av identitet, og at i tilfelle tvang blir brukt, så er dette straffbart innenfor gjeldende lovverk.

Flertallet vil peke på at i de tilfellene der det er nødvendig å se en persons ansikt for å kontrollere identiteten, er det mulig å gjennomføre en slik kontroll innenfor eksisterende regelverk uten at dette kommer i konflikt med vedkommendes overbevisning. Flertallet viser i den forbindelse til brev 25. mars 2010 til Stortinget med svar på skriftlig spørsmål nr. 880 fra stortingsrepresentant Per-Willy Amundsen om gjennomføringen av passkontroll overfor personer i heldekkende plagg.

Flertallet er enig med statsråden i at dersom det viser seg at det er behov for endringer i regelverket for å sikre at myndighetene kan foreta tilsvarende type kontroller i andre avgrensede situasjoner, så må det vurderes å fremme de nødvendige forslag om dette for Stortinget.

Flertallet vil påpeke at det nedlegges et betydelig og verdifullt integreringsarbeid i hele landet. Flertallet mener det er viktig at dette arbeidet videreføres på en slik måte at vi legger grunnlaget for et allment menneske- og kvinnesyn basert på likeverd. Flertallet mener dette best gjøres ved andre virkemidler enn forbud mot heldekkende plagg i det offentlige rom.

Flertallet mener det må settes i verk forebyggende tiltak, i samarbeid med angjeldende miljøer, for å forhindre tvang og sosial kontroll.

Flertallet viser til at forslaget i romertall I, om å nekte offentlige ytelser til personer i heldekkende plagg, vil kunne innskrenke enkeltmenneskers tilgang på grunnleggende helsemessige og demokratiske rettigheter. Flertallet legger vekt på at Justisdepartementet uttaler at dette forslaget sannsynligvis er i strid med Den europeiske menneskerettskonvensjonen, FNs konvensjon om sivile og økonomiske rettigheter og FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter. Flertallet viser til at forslaget beskriver kvinnen som offeret, samtidig som forslaget går ut på å frata kvinnen rettigheter ved at hun ikke skal kunne motta offentlige tjenester. Flertallet viser for øvrig til departementets begrunnelser og til høringsuttalelse gitt komiteen fra

Mellomkirkelig råd for Den norske kirke i åpen høring.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet viser til politiets og andre offentlige organers behov for å kunne identifisere personer i det offentlige rom. Politiets mulighet til å oppklare kriminalitet avhenger av effektive muligheter til å kunne identifisere. Videre er det andre viktige samfunnsoppgaver som avhenger av at det offentlige vet hvilke personer man er i kontakt med. Disse medlemmer er ikke enige i at sikkerheten ivaretas like godt ved å bruke andre tiltak enn forbud mot heldekkende plagg.

Videre viser disse medlemmer til debatten om et liknende forbud som har gått i mange andre europeiske land. Flere andre har innført forbud i en eller annen form. Etter at representanter fra Framskrittspartiet fremmet forslaget som her ligger til behandling, har også nasjonalforsamlingen i Belgia innført forbud mot heldekkende plagg i det offentlige rom.

Disse medlemmer registrerer at Justisdepartementet antyder mulig brudd på menneskerettighetene ved innføring av forbud. Disse medlemmer er ikke enige i denne forståelsen av menneskerettighetsvernet i EMK og FNs menneskerettighetserklæring. Etter disse medlemmers syn stenger ikke et forbud som nevnt for den enkeltes mulighet til å praktisere sin religion.

Disse medlemmer vil også presisere at heldekkende plagg er kvinneundertrykkende og at det er god grunn til å tro at de som bruker slike, gjør det ufrivillig. Kvinnene dette gjelder, vil således dra nytte av forbudet ved at andre ikke lenger kan tvinge dem til å bruke det. Disse medlemmer viser også til professor Ramadan ved universitetet i Oxford som sier at det ikke er påbudt etter muslimske regler å gå med heldekkende plagg.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«I

Stortinget ber regjeringen legge frem nødvendige lovforslag for å nekte å yte offentlige tjenester til personer som opptrer i heldekkende plagg.

II

Stortinget ber regjeringen legge frem nødvendige lovforslag for å forby bruk av heldekkende plagg på offentlig sted.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

I

Stortinget ber regjeringen legge frem nødvendige lovforslag for å nekte å yte offentlige tjenester til personer som opptrer i heldekkende plagg.

II

Stortinget ber regjeringen legge frem nødvendige lovforslag for å forby bruk av heldekkende plagg på offentlig sted.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:75 S (2009–2010) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen og Siv Jensen om ikke å tillate bruk av burka, niqab eller andre heldekkende plagg i det offentlige rom – vedlegges protokollen.

Oslo, i justiskomiteen, den 11. mai 2010

Per Sandberg

leder

Anders B. Werp

ordfører

Vedlegg**Brev fra Justisdepartementet v/statsråden til justiskomiteen, datert 21. april 2010****Vedrørende representantforslag 75 S (2009–2010)****1. Innledning**

Jeg viser til Justiskomiteens brev 11. mars 2009 der det bes om Justisdepartementets uttalelse i forbindelse med behandlingen av representantforslag 75 S (2009–2010) fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen og Siv Jensen. Forslaget lyder:

I

Stortinget ber regjeringen legge frem nødvendige lovforslag for å nekte å yte offentlige tjenester til personer som opptrer i heldekkende plagg.

II

Stortinget ber regjeringen legge frem nødvendige lovforslag for å forby bruk av heldekkende plagg på offentlig sted.

Etter mitt syn vil generelle lovbestemmelser i tråd med disse forslagene lett kunne komme i strid med Norges forpliktelser etter den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) og andre internasjonale menneskerettskonvensjoner som Norge har sluttet seg til. I det følgende vil jeg først og fremst gjøre rede for de rettslige skranker, slik de særlig følger av EMK artikkel 9 om tanke-, samvittighets- og religionsfrihet.

2. Vernet om religionsfriheten etter Grunnloven § 2 og EMK artikkel 9**2.1 INNLEDNING**

En forutsetning for å vedta et forbud mot bruk av heldekkende plagg på offentlig sted er at dette ikke vil være i strid med vernet om religionsfriheten etter Grunnloven § 2, EMK artikkel 9 og FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) artikkel 18.

Justisdepartementets lovavdeling har i en uttalelse 21. august 2007 lagt til grunn at Grunnloven § 2 og de nevnte konvensjonsbestemmelsene ikke er til hinder for å forby bruk av niqab og burka i skolen. I en uttalelse 19. mars 2010 vurderte Lovavdelingen om det ville være adgang til også å forby hijab i skolen, og konkluderte med at det er usikkert om et slikt forbud vil kunne anses legitimt og nødvendig etter EMK artikkel 9, og at et forbud som utelukkende retter seg mot hijab, uansett lett vil komme i konflikt med diskrimineringsforbudet i EMK artikkel 14. Gjenpart av denne uttalelsen ligger ved.

2.2 FORHOLDET TIL GRUNNLOVEN § 2 OG SP ARTIKKEL 18

Religionsfriheten og statskirkeordningen er nedfelt i Grunnloven § 2, som lyder:

«Alle Indvaanere af Riget have fri Religionsøvelse.

Den evangelisk-lutherske Religion forbliver Statens offentlige Religion. De Indvaaner, der bekjende sig til den, ere forpligtede til at opdrage deres Børn i samme.»

Det kan være noe usikkert hvor langt Grunnloven går i å verne uttrykk for eller ytre manifestasjoner av religion mot begrensninger ved lov. Jeg viser i denne forbindelse til Lovavdelingens drøftelse i uttalelsen 19. mars 2010. Som nevnt der er det ikke grunnlag for å anta at vernet etter Grunnloven § 2 går lenger enn det som følger av EMK artikkel 9 og artikkel 14. Jeg bemerker at det samme gjelder vernet om religionsfriheten etter SP artikkel 18, og jeg vil derfor konsentrere meg om EMK.

2.3 FORHOLDET TIL EMK ARTIKKEL 9

EMK artikkel 9 lyder i norsk oversettelse:

«Tanke-, samvittighets- og religionsfrihet

1. Enhver har rett til tankefrihet, samvittighetsfrihet og religionsfrihet; denne rett omfatter frihet til å skifte sin religion eller overbevisning, og frihet til enten alene eller sammen med andre og så vel offentlig som privat å gi uttrykk for sin religion eller overbevisning, ved tilbedelse, undervisning, praksis og etterlevelse.
2. Frihet til å gi uttrykk for sin religion eller overbevisning skal bare bli undergitt slike begrensninger som er foreskrevet ved lov og er nødvendige i et demokratisk samfunn av hensyn til den offentlige trygghet, for å beskytte den offentlige orden, helse eller moral, eller for å beskytte andres rettigheter og friheter.»

Spørsmål om bruk av niqab og burka har ikke vært forelagt for Den europeiske menneskerettsdomstol (EMD). Domstolen har imidlertid behandlet flere klager som gjaldt forbud mot å bruke hijab, og i en helt ny avgjørelse fra 23. februar 2010, Ahmed Arslan mfl. mot Tyrkia, vurdert generelle forbud i tyrkisk lovgivning mot bruk av religiøse plagg i det offentlige rom. For en oversikt over EMDs rettspraksis når det gjelder bruk av hijab, viser jeg til Lovavdelingens uttalelse 19. mars 2010.

Religionsfriheten verner utøvelse av nettopp religion. Det synes å være delte meninger om bruken av niqab og burka kan anses foreskrevet i islam. At kun

et mindretall av muslimske kvinner bruker niqab og burka, og at det er mostridende syn innen islam om hvorvidt bruken kan begrunnes i Koranen, kan imidlertid ikke ha noen betydning så lenge det synes klart at et betydelig antall av de muslimske kvinner som bruker niqab og burka, gjør det på grunnlag av sin religiøse overbevisning. Dette følger også av EMDs praksis om bruk av religiøse hodeplagg, se blant annet Leyla Sahin mot Tyrkia, premiss 78 og Ahmet Arslan mfl. mot Tyrkia, premiss 35. Vi må derfor ha som utgangspunkt at et forbud mot bruk av niqab og burka i det offentlige rom bare vil være tillatt dersom vilkårene etter artikkel 9 nr. 2 er oppfylt: Inngrepet må være hjemlet i lov, forfølge et av de formål som er nevnt i bestemmelsen, og være nødvendig i et demokratisk samfunn.

Et første vilkår for å gjøre inngrep i retten til fri religionsutøvelse er derfor at inngrepet er foreskrevet ved lov. Det er på det rene at det per i dag ikke finnes noen lov hjemmel for et generelt forbud mot bruk av heldekkende plagg i det offentlige rom, eller for å nekte personer i heldekkende plagg offentlige ytelser.

Etter EMK artikkel 9 nr. 2 må inngrepet videre forfølge et eller flere av følgende formål: hensynet til den offentlige trygghet, beskyttelse av den offentlige orden, helse eller moral og beskyttelse av andres rettigheter og friheter.

I representantforslaget er forbudet delvis begrunnet i hensynet til den offentlige sikkerhet, og delvis i at heldekkende slør er uttrykk for en kvinneundertrykkende praksis. I prinsippet kan begge disse begrunnelsene sies å omfattes av de lovlige formål etter EMK artikkel 9 nr. 2, henholdsvis hensynet til den offentlige trygghet og å beskytte andres rettigheter eller friheter.

I tillegg er det en forutsetning for et lovlig forbud at inngrepet er «nødvendig i et demokratisk samfunn». I dette ligger blant annet at inngrepet må være egnet til å nå det anførte formålet, at man ikke kan ivareta formålet gjennom andre rimelige og mindre inngripende tiltak, og at det ikke må være uforholdsmessighet mellom tiltaket og det som søkes oppnådd.

Som nevnt ovenfor finnes det ikke rettspraksis fra EMD som direkte gjelder generelle forbud mot burka og niqab i det offentlige rom. I flere av de sakene som gjelder forbud mot hijab, har EMD vist til at det blant Europarådets medlemsstater er svært ulike tradisjoner og oppfatninger når det gjelder regulering av forholdet mellom stat og religion, og at statene derfor generelt må tilstås en betydelig skjønnsmargin i slike spørsmål. EMDs avgjørelser gjelder hovedsakelig stater som bygger på sekularisme som et grunnleggende prinsipp for statsorganiseringen. Det er derfor usikkert hvilken overføringsverdi dommene har for norske forhold, jf. Lovavdelingens uttalelse 19. mars 2010.

De sakene som har vært behandlet av EMD så langt, har dreiet seg om mer begrensede forbud mot bruk av religiøse plagg i skolen eller for lærere eller andre offentlige ansatte. Den nylig avsagte dommen i saken Ahmet Arslan mfl. mot Tyrkia 23. februar 2010 setter imidlertid grenser, også for strengt sekulære stater, for hvor langt man kan gå i å forby religiøse klesplagg og uttrykksformer i det offentlige rom. Klagerne i denne saken var 127 medlemmer av en religiøs gruppe innenfor islam som kaller seg *Aczi-mendi tarikati*, og som ble arrestert i forbindelse med en samling i Ankara der de gjennomførte en form for parade gjennom byen iført gruppens karakteristiske klesdrakt som består av turban, salvar og tunika i svart, samt en stakk. Medlemmene ble senere idømt fengselsstraff, omgjort til bøter, for brudd på lov nr. 671 av 1925 om bruk av hatt, og lov nr. 2596 av 1934 som forbyr bruk av religiøse klesdrakter utenom i religiøse bygg og ved seremonier.

I vurderingen av om inngrepet i klagerens religionsfrihet kunne sies å være nødvendig i et demokratisk samfunn, viste domstolen til at saken på sentrale punkter skiller seg fra de tidligere sakene om bruk av religiøse hodeplagg eller symboler. For det første viser domstolen til at klagerne i saken er vanlige borgere, og ikke offentlig ansatte eller personer som på en eller annen måte representerer staten eller utøvelse av offentlig myndighet. Saken skilte seg derfor fra sakene om offentlig ansatte. Videre la domstolen vekt på at klagerne ble straffet for bruk av religiøse klesplagg på offentlige steder som var åpne for alle, slik som offentlige gater og plasser. Saken skiller seg med dette fra de tidligere dommene som gjelder offentlige bygninger, og i særdeleshet fra de saker som gjelder undervisningssteder, der spesielle hensyn gjør seg gjeldende. Endelig viste domstolen til at det ikke var anført at måten klagerne ga uttrykk for sin religiøse overbevisning gjennom bruk av en spesiell klesdrakt, utgjorde noen trussel mot offentlig orden eller noen form for press overfor andre (premiss 48-50). På denne bakgrunn konkluderte domstolen med at staten ikke hadde godtgjort at det var tilstrekkelig behov for inngrepet, og at det dermed forelå et brudd på klagerens religionsfrihet etter artikkel 9.

Saken gjaldt ikke heldekkende plagg, og de særlige hensyn som gjør seg gjeldende i de tilfeller der personer dekker ansiktet, er derfor ikke vurdert av EMD. Imidlertid er det grunn til å anta at EMD også når det gjelder et eventuelt forbud mot heldekkende plagg, vil kreve konkrete holdepunkter, knyttet for eksempel til sted eller situasjon, for at trusselen mot offentlig trygghet og offentlig orden skal kunne sies å nødvendiggjøre et slikt inngrep. Mye taler for at et forbud som skal gjelde generelt i det offentlige rom, ikke vil anses forholdsmessig.

I denne forbindelse vil jeg peke på at det i de tilfellene der det er nødvendig å se en persons ansikt for å kontrollere identiteten, er det mulig å gjennomføre en slik kontroll innenfor eksisterende regelverk uten at dette kommer i konflikt med vedkommendes overbevisning. Jeg viser i den forbindelse til mitt svar 25. mars 2010 til Stortinget på skriftlig spørsmål nr. 880 fra stortingsrepresentant Per-Willy Amundsen om gjennomføringen av passkontroll overfor personer i heldekkende plagg. Dersom det viser seg at det er behov for endringer i regelverket for å sikre at myndighetene kan foreta tilsvarende type kontroller i andre avgrensede situasjoner, kan det vurderes å fremme de nødvendige forslag. I tillegg nevner jeg at politiet, når det er grunnlag for å be en person om å oppgi navn eller andre personalia og vedkommende ikke vil oppgi det eller det er grunn til å tvile på opplysningene, vil kunne innbringe personen, jf. politiloven § 8 første ledd nr. 3.

Også når det gjelder den delen av begrunnelsen som bygger på likestillingsbetraktninger og ønsket om å motvirke en kvinneundertrykkende praksis, er det etter mitt syn tvilsomt om et generelt forbud mot bruk av heldekkende plagg i det offentlige rom vil kunne anses som nødvendig og egnet for å oppnå formålet. For det første må man da ta utgangspunkt i en forutsetning om at en vesentlig del av de kvinner som benytter heldekkende plagg, er tvunget eller presset til å gjøre det. For det andre er det ikke uten videre gitt at et forbud vil lette integreringen for de kvinner som faktisk utsettes for press. Et forbud kan jo også gjøre situasjonen vanskeligere for dem og føre til en større grad av ekskludering fra det norske samfunnet.

Det franske Conseil d'Etat har kommet til lignende konklusjon i sin vurdering av om et generelt forbud mot burka og niqab vil være forenlig med EMK. Conseil d'Etat viser til dommen i saken Ahmet Arslan mfl. mot Tyrkia 23. februar 2010 og legger til grunn at et forbud begrunnet i hensynet til offentlig trygget og orden vil kunne stå seg så lenge det begrenses til bestemte steder eller i enkelte situasjoner der det foreligger konkrete holdepunkter for å anta at bruk av heldekkende plagg vil kunne utgjøre en risiko mot offentlig sikkerhet eller orden. I en uttalelse avgitt før den siste dommen mot Tyrkia fra februar 2010, konkluderte det danske Justitsministeriet 12. november 2009 som svar på et spørsmål fra Folketingets utvalg for utlendings- og integrasjonspolitik med at «[p]å det foreliggende grunnlag giver det efter Justitsministeriets opfattelse anledning til væsentlig tvivl, om et forbud mod at bære burka i det offentlige rum vil opfylde betingelserne i Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 9, stk. 2, og artikel 10 [ytringsfrihet], stk. 2.».

2.4 SÆRLIG OM FORSLAGET OM Å NEKTE OFFENTLIGE YTELSE TIL PERSONER I HELDEKKENDE PLAGG

Det som er sagt ovenfor, vil langt på vei gjøre seg gjeldende for så vidt gjelder forslaget om å nekte offentlige ytelser til personer i heldekkende plagg. Jeg antar at hovedbegrunnelsen for denne delen av forslaget er hensynet til integrering og likestilling, og at forslaget vil være i strid med EMK artikkel 9 nr. 2 som verken nødvendig eller egnet for å oppnå formålet. Jeg kan vanskelig se at hensynet til offentlig sikkerhet og orden tilsier at personer i heldekkende plagg skal nektes tilgang til offentlige tjenester. I tillegg vil jeg bemerke at en lovbestemmelse om å nekte personer i heldekkende plagg tilgang til offentlige ytelser nok vil være i strid med diskrimineringsforbudet i EMK artikkel 14, SP artikkel 26 og FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (ØSK) artikkel 2 nr. 2.

På den annen side presiserer jeg at i de tilfellene der gjennomføringen av en ytelse forutsetter identifisering, eller av ulike årsaker ikke lar seg gjennomføre mens vedkommende er iført heldekkende plagg, slik som for eksempel enkelte medisinske undersøkelser eller inngrep, vil man selvsagt måtte finne praktiske løsninger som ivaretar behovet for en sikker gjennomføring av tjenesten samtidig som man så langt som mulig respekterer mottakerens religiøse overbevisning. Slike spesielle situasjoner kan imidlertid ikke rettferdiggjøre et generelt forbud mot å yte offentlige tjenester til personer i heldekkende plagg. Eventuelle situasjoner som kan tenkes å oppstå, vil kunne løses innenfor gjeldende regelverk og gjennom dialog med den som berøres.

2.5 SITUASJONEN I ENKELTE ANDRE EUROPEISKE LAND

Forslagsstillerne viser i begrunnelsen for sitt forslag om forbud mot bruk av heldekkende plagg i det offentlige rom til at tilsvarende forbud er under vurdering i flere andre europeiske land.

Som nevnt ovenfor, har det franske Conseil d'Etat i en nylig avgitt rapport konkludert med at et generelt forbud vil være i strid med EMK. Da spørsmålet ble debattert i Danmark høsten 2009, avga den danske Justitsministerium en betenkning der den ga uttrykk for vesentlig tvil om et generelt forbud mot burka og niqab i det offentlige rom vil oppfylle betingelsene etter EMK artikkel 9 nr. 2, jf. ovenfor. Den danske regjeringen har gitt uttrykk for at den ønsker å begrense bruk av burka og niqab, men at den vil gjøre det gjennom anvendelse av eksisterende regelverk og enkelte mer begrensede lovendringer, se uttalelsen 28. januar 2010 «Burka og niqab hører ikke hjemme i det danske samfund».

Etter det jeg er kjent med, er det i Europa kun enkelte kommuner i Belgia og Nederland som har innført generelle forbud mot å bære burka eller niqab i det offentlige rom. I Belgia og Italia har det vært fremmet ulike forslag om generelle forbud, som på det nåværende tidspunkt ikke har blitt behandlet eller vedtatt. I Nederland vedtok parlamentet i 2005 en resolusjon som oppfordret regjeringen til å forby bruk av burka i det offentlige rom, men en ekspertkomité nedsatt for å vurdere forslaget anbefalte i 2006 at et eventuelt forbud ble begrenset til bestemte steder, særlig skoler, eller bestemte situasjoner, og at et generelt forbud kun burde innføres dersom slike tiltak ikke førte frem.

Den franske regjeringen meddelte onsdag 21. april at den før sommeren vil legge frem et forslag om å forby heldekkende plagg i det offentlige rom.

3. Avslutning

Det er stor fare for at et generelt forbud mot å bære heldekkende plagg i det offentlige rom vil være i strid med EMK artikkel 9. Det samme gjelder en

generell lovbestemmelse om å nekte offentlige ytelser til personer i heldekkende plagg: Et slikt forbud kan også komme i konflikt med vernet mot diskriminering etter EMK artikkel 14, FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter og FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter.

Tilfeller der kvinner direkte tvinges til å bruke heldekkende plagg, må vi reagere strengt på. Gjeldende straffelovgivning har bestemmelser mot tvang (straffeloven 1902 § 222), der det er den som utøver tvang som holdes strafferettslig ansvarlig. Dersom en vedtar et generelt forbud mot bruk av heldekkende plagg i det offentlige rom, er det bærer av plagget som vil bli holdt ansvarlig.

Bruk av heldekkende plagg som burka og niqab synes å berøre et begrenset antall kvinner i Norge i dag. Jeg er enig i at denne type plagg gir uttrykk for et menneske- og kvinnesyn som bør motarbeides, men det er grunn til å spørre om dette gjøres best og mest effektivt gjennom andre virkemidler enn et generelt forbud mot bruk av heldekkende plagg i det offentlige rom.

